

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr
Vidékre postán szállítva	
Egész évre	10 frt — kr
Negyedévre	2 > 50 >

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A kultusz-kérdések.

(dr. Sz.) Megindult a vita a vallás- és közoktatásügyi miniszterium költségvetése körül. Ugy indul, ahogy megmondottuk. Nem oktatás- vagy nevelésügyi, hanem kultusz-vita fejlődik ki. Elég érdekesen indul, maga a miniszter kezdte.

Három igen nevezetes kultusz-kérdésről nyilatkozott Wlassich mindjárt az első alkalommal. Ezzel kitérte a vita irányát, megadta hozzá az anyagot. Látszik, hogy Wlassich miniszter a kabinet szónokja. Nem várta be a támadásokat és interpellációkat, mint kollégái szokták tenni; ő kirukkolt előre.

Az a három kérdés, melyről a miniszter ezúttal nyilatkozott, fontos, érdekes kérdés. Évtizedek óta felszínre van, megoldást vár mindegyik.

A kongruáról — ez az első kultusz-kérdés — új dolgot nem mondott Wlassich. Ebben a fontos kérdésben ma is ott vagyunk, ahol egy évtizeddel ezelőtt. A miniszter orákulum-szerű nyilatkozata után valószínű, hogy talán nem sokára lesz valami összeírás féle.

Ez az összeírás nem a nyomozási rendszerből indul ki, hanem az önbevallás elvéből, mindazáltal szükség lesz kataszterre, telekkönyvi adatra, canonica visitatióra s más egyéb okmányokra. Nem

akar — mondja Wlassich — utánzásá lenni az osztrák rendszernek, de ez Ausztriában jól bevált. Lesz az összeírásnál törvényhatósági bizottság, lesz központi kongrua bizottság és lesz revizionális bizottság. Ennyi az egész, amit a miniszter a kongrua-ügyről mondott. Evvel ugyan nem vittük sokkal előbbre a dolgot. Nem összeírásra van szükség, az már megtörtént rég, hanem kongruára; azt pedig úgy sem a miniszter, vagy a kormány fogja adni.

Nem sokkal ér többet az a nagyhangú reveláció sem, amit az *autonomiáról* tett Wlassich miniszter. Ő felségének legmagasabb elhatározását az autonomikus kongresszus összehívására vonatkozólag köszönettel fogadják katolikus vallásu alattvalói, de e kongresszus idejét illetőleg bajosan lesznek egy véleményen a miniszterrel.

A felekezetenküliség törvénybe van iktatva. Magyarország nem katolikus állam többé. A felekezeteknek autonomiájuk van. A katolikusoknak is szükségük van rá, hogy megvédjék jogukat az állami omnipotentia ellen. Ha pedig szükség van rá, nem szabad azt halogatni. Elég baj, hogy 48-ban Kossuthnak felekezeti elfogultsága megakadályozta azt. Elég bajnak volt okozója, hogy máig sem tudott létrejönni.

A millenniumi ünnepek idejét igen alkalmasnak tartja a miniszter másféle kongresszusokra. Csudálatos, hogy csak éppen erre nem alkalmas az. Nem csendesedtek még le eléggé a kedélyek, — mondja Wlassich — legjobb lesz a választások után. Ugy látszik fél a miniszter, hogy ez a kongresszus, ha előbb tartanak meg, rontaná a kormánypárt választási kilátásait, azért kell azt olyan messzire elnapolni, dacára a felség elhatározásának.

Nem hagyhatjuk e pontnál említés nélkül azt az indversiót, melyet a miniszter Schlauch bibornokkal szemben elkövetett. Arra, hogy a királyhoz benyújtott memorandum tartalmát a miniszter a ház elé tálalja, bajosan kapott felhatalmazást akár a felségtől, akár a bibornoktól. Ha az a memorandum egész terjedelmében a nyilvánosság elé jut, bizonyára növelni fogja a bibornok eddigi számtalan babérjait. De ebből egyrészt kiszakítani — az illetékes tényezők engedélye nélkül — és azt arra használni, hogy növelje a saját nagyon is kétes győzelmét, egyrészt szegénységi bizonyítvány önmaga mellett, másrészt gyöngédtelenség és indiscretió.

A harmadik kérdés, melyről a miniszter tegnapi beszédében nyilatkozott, a *felekezetek állami segélyezése*. Evvel

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A négy fa.

Pézl E. után. Dr. Margitai.

Vajjon akácz van-e közte? kérdé a fiatal asszony inkább önmagától, mint férjétől, aki újságolvasásba merülve ült mellette. A pad a dornbachi szepitési egyesület firmáját viselte magán s a gyalog ösvény mellett állott, amely a patakoska mentében vezet, a plébánia mögött. Virágzó akáczfák árnyékolják be a partot, s a langy levegőt kedves illattal áraszták el. A lomb és virágsátoron keresztül a leggyönyörűbb két menyholt mosolygott. A közeli szelid hajlású szőlőkre meleg nap sütött, s befűtötte a Pötelensdorf felé vezető mély utat, a kirándulók számára, kik az Istennek tetsző nagyobb szomszág kedvéért a legmelegebb kapaszkodókat mászták meg arcuk veritékében. Most ugyan még csöndes volt a tájék; mert csak egy félóra hallatták a közeli harangok legszebb vasárnapi hangjukat a nagymisére.

Hogy érted ezt, Vilma? kérdé a férfi fölpillantva újságjából.

Azt kérde, lesznek-e akáczfák az új lakás fái közt, ismétlé a fiatal asszony s napernyője hegyével karikákat rajzolt a virághóba mely a fákról hullt alá.

Honnan tudjam én azt? A hirdetést úgy mint te, csak ma reggel olvastam.

Add hát ide az újságot, hadd nézzem át még egyszer. Hátha elnéztünk valamit.

Badarság! amit én egyszer elolvasok

el van az olvasva, morgott a férfi, átnyujtva a lapot.

Az újságnak nyilván jól esett hogy olyan aranyos női ujjak lapozták, s fényes barna szemek futották végig; lehetőleg hosszúra igyekezett nyujtani ezt a gyönyört, mert a keresett hirdetés jól elbujt, míg a férfi türelmetlen nem lett, s föl nem kiáltott.

— Hjah, aranyom, a multságok rovatában nem fogod megtalálni! Az utolsó előtti oldalra jobbra lent van az. Sötétben is megtalálnám. Semmi tájékozódási érzék nincs az asszonyokban.

— No te vén morgó medve, védte magát az asszony tréfásan — ne szentenciázzál mindjárt. Megtaláltam volna én azt ugyis. Itt van ni!

— Igen most, mikor világítótornyot állítottam mellé.

— Na persze! megtaláltam volna én azt.

— Most már könnyű beszélni.

— Na hát nem találtam volna . . . Édes Istenem, hála neked, hogy ilyen okos férjet adtál nekem. Mi lett volna belőlem nélküle tudatlanságom éjjelében, Amen!

Hamis-jámbor képpel kulesolta össze kezét, s mindaddig e csöndes ál-fohászban maradt míg a férfi is nevetni nem kezdett. Akkor gyengéden megcsókolta ura homlokát s az újságot maga elé terítve olvasá:

Parterre wohnung mit vier Bäumen gesund und luftig, nahe der Stadt von August an zu vermieten. Auskunft in der Expedition.

— Mégis bosszantó mondá fejesóválva, hogy

éppen a czimet nem teszik ki. Még ma fölkereshetjük volna. Biztos vagy benne, hogy ma nem volt nyitva a kiadóhivatal . . . ?

— Vasárnap soha sincs nyitva a munkaszünet behozatala óta.

— Hátha véletlenül mégis ki volt nyitva. Hátha valamelyik hivatalnok ott felejtett valamit. Így aztán mégis meg lehetett volna tudni. Nem?

— Volt-é valaha asszonynak érzéke törvényes rend iránt? kérdé a férfi pedáns szigorúsággal. A hivatalnoknak persze el kellett valamit felejtetnie, csak hogy az ő kedvéért át lehessen hágni a törvényt. Nem, légy nyugodt, be volt zárva.

— Mégis megpróbáltam volna — folytatá Vilma asszonyi makacssággal. Soha se tudja az ember, a véletlen hogy van hangolva. Képzeld csak, hátha valaki megelőz bennünket. Nem egy könnyen találunk megint igényeinknek annyira megfelelő lakást. Hivatalodtól nem szabadulhatsz meg oly korán, hogy érdemes lenne idekinn lakni. Az ilyen kirándulások pedig, mint a mai, nem tartoznak az élet gyönyöreire közé. Olyan lakás kell nekünk most, amilyet itt hirdetnek, a város közelében, egészséges, szellős, melleite kert, melyben igaz, hogy csak négy fa van; de azok bizonyára szép nagy öreg fák lesznek, mert különben minek említették volna fel külön . . . ugy képelem, hogy akáczfák, nem tehetek róla.

— No ha akáczfák, akkor nekem nem kell az a lakás, — mondá a férj tompán, újságja mögött.

— Ohó, hát ugyan miért nem? — kérdé

ugyan bajosan lesznek megelégedve azok, akiket első sorban érdekel, a protestáns lelkészek. A komáromi riadónál mással kecsgették őket: a saecularisatióval. Most már hogy megtették a szolgálatot hangosan követelik az ígért jutalmat. Sürgetik a 48. XX. t. cz. végrehajtását. Ujabb időben, látva, hogy senkinek sincs kedve miattuk újabb kulturharcot kezdeni, egy kicsit alább is adják. Az ágostaiak 400,000 frtot kérnek, az ev. ref. vallásuak félmilliót. Wlassich kereken kijelenti, hogy *sem ő, sem a kabinet nem vállalkozik a saecularisatióra*. Némi kongrua-féle segílyt kilátásba helyez, de tekintettel az ország pénzügyeire csak fokozatosan. Az ára pedig ennek a fokozatos segítségnek az lesz, hogy fokozatosan fog fogyni a protestáns papságnak függetlensége is. A kormány legalább ezt akarja. Ők is ezt akarják?!

Boris herceg áttérése.

Az Osservatore Romano nem közli a Boris herceg áttérésére vonatkozó táviratokat és Ferdinánd fejedelem elhatározását nem kommentálja. Az olaszországi katolikus sajtó hevesen elítéli Ferdinánd fejedelem manifestumát, mely a vaticánban igen kedvezőtlen benyomást tett.

Klementina koburgi hercegnő és Mária Lujza bolgár fejedelem asszony levelet írt a pápának, a melyben kijelentik, hogy Boris hercegnek szentségtörő konvertálása ellen tiltakoztak, de minden igyekezetük hasztalan volt; végül a pápa áldását kérték.

A legujabb botrány.

Ha az alföldi munkásember ásója csontdarabra akad, a jámbor földművesen végig fut a hideg és keresztet vet magára. Pedig nem-

csak az anyaföldben, az életben is vannak csontvázak, amelyek itt mozognak közöttünk, de melyeknek már a pusztá tekintete, hideg borzongatást idéz elő rajtunk.

Miként a megáradt folyó az iszapot, úgy hozza pezsgő politikai életünk egymásután felszínre az ő ily erkölcsi halottait, — Miklós Gyula után Pulszky Károlyt gyors egymásutánban.

Az egyik közjegyzőileg eladja vasuti concessióját és mint a kormány befentese »legjobb akarata szerint érvényesíthető befolyását« jó pénzért; a másik elherdál az ország pénzéből majdnem négyszázezer forintot.

Miklós Gyulát eltemették, eltemettetését — lemondását — el is anyakönyvelte már a főanyakönyvvezető Perczel belügyminiszter, s a halotti látlevelet aláírta jan. 31-i kelettel Ő felsége is. Pulszky Károly, mint a rossz deák, a büntetés elől a Lipótmezői elmebetegek czellájába kvártélyozta be magát. Végeredményében a dolog egyre megy. A különbség mindössze az, hogy az egyiket mi temettük el, a másik maga magát földelte el.

»De mortuis nil nisi bene! — a halottakról vagy jót, vagy semmit ne beszéljünk! — így tanítja ezt a keresztény morál. Nyugodjanak hát békében! . . .

Nem is ez adja kezünkbe a tollat, mert csontvázakkal foglalkozni, lévén azoknak tudvalevőleg nem valami kellemes parfümerie illatuk, semmi kedvünk, hanem az ország érdeke.

A boldvavölgyi helyiérdekű vasutköltségeinek fedezése végett a vidék községei megadóztatták magukat és most se pénz, se vasut; Miklós Gyula kitagadtatása és erkölcsi kivégeztése ezek fejében nagyon sovány vigasz nekik.

A Pulszky Károly által el nem számolt majd négyszázezer forint meg az ország roskadásig megterhelt adófizető polgárainak fillére. Ennek az országnak vagyona meg nem Csáki-szalmája, a melyet kénye-kedve szerint dinomdánomozhat el egy pazarló férfi csak azért, mer tizenégy-próbás mameluk. Épen azért tehát, mivel a szóbanforgó négyszázezer forint az ország vagyona, annak elszámolását nemcsak

Pulszky Károly, hanem a jelenlegi vallás és közoktatásiügyi miniszter és hivatalbeli elődei a kiktől Pulszky Károly megbízatását nyerte, is felelősek. Ezt a felelőséget pedig nem lehet leírni azzal a hivatalos nyilatkozattal, hogy a szóban forgó összegből még csak hétezer forint nincs elszámolva; mert ebben az elszámolásban ilyen tételek is vannak: Ráfael féle, illetőleg Sebastianio del Piombo féle, illetőleg nem tudjuk miféle kép százharminczötezer frank.

Mivel pedig mind Miklós Gyula, mind Pulszky Károly ügyében maga a illető szakminiszter is érdekelve van, ő maga is alperes, mint ilyen tehát a maga ügyében nem lehet bíró. A felperes a nemzet, ítélő bíró csak annak képviselőtestülete lehet.

Mi tehát leghelyénvalóbbnak tartanók mindkét ügy megvizsgálására és elbírálására egy parlamenti bizottság kiküldését: Hadd legyen már egyszer világosság, had legyen vége minden gyanunak, mert a homály a »posse ad esse« tekintetben fölötte bántó! . . . . .

Mert ha egy ily felületes miniszteri nyilatkozattal, egy ilyen »nesze semmi fogd meg jól«-al keresztül siklunk e valódi magyar panamán, akkor igaza van annak a fővárosi lapnak, a mely azt írja, hogy »akkor nem Pulszky Károly a bolond, hanem az ország, mely ezt a korrumpált liberális rendszert egy percig is meghagyja az uralomban, akkor nem Pulszky Károlyon ütött ki a paralizis progressziwa, hanem az országon, a melyet ily könnyen bolonddá lehet tenni.«

Nagyvárad város közügyei.

Közigazgatási ülés.

Saját tudósítónktól.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága e havi rendes ülését tegnap délután tartotta meg.

Beöthy László főispán elnökle alatt jelen voltak: Rácz Mihály, dr. Grósz Albert, Rádl Ödön, Papp Miklós, Tóth Márton, dr. Grámm Károly, Gyurkovits Kornél, Frankó Endre, Sal Ferencz,

Vilma élesen. Mi kifogásod van az ákácok ellen.

— Az, hogy csiklandanak ezek az át . . . virágok, ha a nyakamba hullanak, mint most; aztán férgek, bogarak is másznak rajta, még a levesembe esnének, ha a szabadba ebédelném. Elég az hozzá, nekem nem kellene s nem is látom be, miért legyenek éppen ákácok! lehetnek azok gesztenyefák is.

Azok ősszel nagyon hamar elhullatják levelüket, s nem érnék velük semmit, ha most augusztusban kivennők e lakást. Különbön is olyan közönséges fa a gesztenye; ki nem állhatom. Nekem nem kell az olyan kert, amelyben gesztenyefák vannak.

— Ugy? Nem kell? de nekem meg kell. Egy meleg augusztusi reggelen a gesztenyefák hűvös árnyában reggelizni, már ez olyan kellemes dolog, hogy egymagáért érdemes lenne kivenni azt a lakást. Legalább folytathatnám a tornászást; a négy gesztenyefa . . .

— Nem gesztenyefa, ákácfa . . .

— Azért is *gesztenyefa* közé állítottok egy nyujtót . . .

— Irgalmas ég, csak nem fogod ezt az ugy is kis kertet egy közönséges kaszárnyaszámmal megszükiteni, csuffá tenni?! Hová akaszszam én akkor a függő hálót, a melyről oly sokszor álmodtam, hogy fogok én abban ábrándozni, hosszú távolléted alatt. Légy okos, ugy is engedek minden egyében. Csak a kertre vagyok kényes, mert ugy örültem neki már előre.

— Én is csak ugy vagyok vele. Inkább te légy okos Vilma, a függő hálót felakaszthatod két gesztenyefa közé az egyik oldalon; a másik oldalon nagyon szépen meglehet az én

nyujtóm is. Ez lesz a legbeesületesebb vagyonszövetség.

— Aztán valamelyik produkciónál be töröd a fejemet a lábaddal, mert hisz a távolság a kettő közt nem lehet valami nagy.

— Vigyázni fogok, inkább lemondok egyik-másik produkcióról — én kész vagyok minden áldozatra. Csak ne légy olyan bakafántos, és engedd meg, hogy a kertbe fejes salátát ültessék, az ásás végett ami egyik legjobb izomfejlesztő gyakorlat.

— Hová gondolsz, támadt föl Vilma, tönkre akarod tenni a kertet? Fejes salátát ültetni olyan kertbe, ahol négy fa áll, s legfeljebb néhány diszeserjének van helye! Menj Brigitte-nanba, ha áskálni meg gyomlálni akarsz; de kertem csöndes poézisét ne rontsd meg fejes salátával, csurgó izzadsággal, felgyűrt ingujjal! Egy szikra figyelem nincs benned irántam. Én merő elnézés vagyok; eltűrtem a gesztenyefákat, el az utálatos nyujtót, de a fejes salátát, földtúrást, nem tűröm el! A legtűrelmesebb asszony türelmének is van határa!

Csaknem sirt mérgében az utolsó szavaknál.

— De Vilma, kezdé a férfi gyöngéden, a salátás ágy jó lesz a gyermekeknek is.

— Miféle gyermekeknek? kérdé könnyes, csudálkozó szemekkel.

— A mi gyermekeinknek, ha végre ad az Isten . . . micsoda multság lesz az a kicsinyeknek turni a földet, milyen egészséges és szórakoztató . . .

Vilma fölállott és villámló szemekkel méregette urát.

— Nekünk sohasem lesz gyermekünk!

kiáltá végre. Soha! Egyébe kellene, mint hogy az ilyen házi zsarnoknak, kegyetlen egoistának fajtája elszaporodjék. Soha, soha!

A férfi nem felelt. Mit is felelt volna! Mintha valami tikkasztó légáramlat elfojtotta volna az ákácvirág illatot! Sötét felhő támadt a láthatáron a lombokon hideg barátságatlan szél süvöltött végig.

* * *

A következő napon a szerencsésen megbékélt hangulat derűjét élvezve, legszebb reményekkel telve keresték föl a lakást, ahol a négy ákácos vagy gesztenyefás kert kecsgettette őket.

— Mutassa meg kérem a kiadó lakást, — mondá a férfi a kapusnak, blazirt külső alá rejtegetve érdeklődését. Vilma persze nem türtöztethette magát. Menten kikottyantotta:

— Legjobban érdekel bennünket a négy fa; ákác vagy gesztenye az mindegy, csak fa legyen. Mondja csak, egészséges árnyékos fák-e?

— Természetesen, — kezdé a portás füle tövét vakarva — legalább 16 lakó járt már itt az urak előtt, mind a négy fáért akarták kivenni a lakást. Épen most akartam bemenni a városba a közhivatalba hogy javítsák ki a hibát. Ime, ez a helyes czédula. Tessék elolvasni:

»Partiwohnung mit 4 Räumen.«*

Ez volt a hirdetés kijavított czíme.

Mintha valaki ütött volna beléjük.

Minek okát talán volna tovább?

* Az első hirdetésben Bäumen volt, Räumen helyett!

Némethy Károly, Mihelyf Adolt, Mezey Mihály, Hlatky Endre, Sipos Orbán, Hoványi Géza, Huzella Gyula, dr. Bulyovszky József.

Első sorban felolvastatták a polgármester jelentése a január havi közigazgatási állapotról. Közöljük belőle a következő főbb adatokat:

A közegészségügyi állapot január hónapban igen kedvező volt. A születési arányszám igen magas volt, míg a halálozási százalék — különösen a helybeliekénél — elég alacsony. A születés általi szaporaság 56.

Kedvező a hevenyfertőző betegségek statisztikája is, mert míg decemberben 4 hét alatt 45 egyén kapott hevenyfertőző bajt, kik közül 10 el is halt, addig január hónapban 5 hét alatt csak 36 a fertőző betegek száma, 5 halálessel. A vörheny ugyan még nem szűnt meg, de itt is javulás állott be, a mennyiben a lefolyt öt hét alatt mindössze 26 betegülés fordult elő, 4 halálozással. A ronszoló toroklob szőrványosan mutatkozott, 1 halálessel. A kanyaró 2. a hasi hagymáz 1 esetben fordult elő.

Januárban élve született 149 gyermek, nemre nézve 69 fiu, 80 leány; halva született 6.

Elhalt 116 egyén, köztük 23 idegen; nemre nézve 59 férfi, 57 nő; Újvároson 28 Olasziban 35, Váralja-Velenczén 26, a kórházakban 27 egyén. Az állategészségügyi állapot jónak mondható.

A közbiztonsági állapot elég jó volt. Előfordult lopás 25, súlyos testi sértés 5, sikasztás 5, hatóság elleni erőszak 3, párviadal 2, szerencse játék által elkövetett kihágás 2. Letartóztatva volt összesen 67 egyén; ezek közül a bírósághoz átkisérteztett 14, eltolonczoltatott 53.

Kihágási feljelentés 48 esetben tétetett. 1 öngyilkosság történt.

A közadók január havi bevételi eredménye — bár 772 frt 70 krral kevesebb mint a múlt év hason időszakában, — a fenforgó viszonyokhoz képest, elég jónak mondható. Befolyt pedig

Kincstári adóban	10,222 frt. 88 kr.
késedelmi kamatban	413 „ 63 „
hadmentességi díjakban	870 „ 3 „
bélyeg- és jogilletékben	1079 „ 91 „
iparkamarai díjban	193 „ 65 „

mely összegek a kir. adóhivatalba szállítottak. Törvényhatósági utadóban 851 frt 26 kr. folyt be.

Az iparhatóság által január hónapban 24 új iparjogositvány lett kiadva. Ugyanez idő alatt megszűnt 7 iparüzlet.

A polgármesteri jelentést észrevétel nélkül tudomásul vették.

Az egyes szakeladók jelentései nemlegesek. A kir. pénzügyigazgató jelentése szerint a múlt hónapban az adók befizetése nem a legkedvezőbb volt, amennyiben kevesebb állami adó folyt be, mint a múlt év hason időszakában. Megemlékezik még a jelentés Krikkay József volt adótárnok öngyilkosságáról. Tudomásul vették.

A folyó ügyek között néhány felebbezés volt.

Az ipartanácsba a közigazgatási bizottság részéről Knapp Ferencz és Laszky Ármín rendes-, Grunvald Henrik és Mészáros József póttagnak megválasztottak.

Sipos Orbán kir. tanfelügyelő bejelentette, hogy a gör. kath. tanítóképezde pótképesítő vizsgálatán jelen volt; továbbá meglátogatta a r. kath. tanítóképezde és a róm. kath. polgári leány iskolát, s mindenik intézetben példás rendet és kielégítő eredményt tapasztalt.

Tudomásul vették.

Ugyancsak a kir. tanfelügyelő bejelentette, hogy a múlt évben rendszeresített községi iskolai felügyelő-igazgató állás hatáskörére nézve az iskolaszék egy szabályzatot dolgozott ki, melyet most benyújtott jóváhagyás végett. A tanfelügyelő javasolja, hogy költségkímélés és a tanerők czélszerűbb kihasználása tekintetéből a felügyelő-igazgató hatáskörébe vonassanak az iparostanonciskolák is. A szabályzatot ily értelmű módosítás végett adják vissza az iskolaszéknek.

A tanfelügyelő javaslatát elfogadták.

Gyurkovits Kornél államépítészeti hivatali főnök beterjeszti a város területén üzemből levő gőzkazán statisztikát. Ebből meggyőződött

a bizottság, hogy Nagyváradon a gyáripár örvedetesen emelkedik. Jelenleg 53 gőzkazán működik a város területén.

Még néhány apróbb adóügyet intéztek el az ülés véget ért.

A Hunyady-malom válsága.

— Alaptalan híresztelések. —

A László-malom részvénytársaság szerencsétlen bukása után 9 hónapig zárva voltak a nagy szürke épület ajtói.

A malom munkások nagy része kenyér nélkül, foglalkozás nélkül nyomorgott, a részvényesek pedig sóhajtottak elvesztett pénzüket után.

Az elvesztett pénzt nem fizette meg senki és nem fogja megtéríteni soha senki, a munkásoknak azonban kenyeret adott a malom új gazdája, a Hunyady-malom részvénytársaság.

Pár hónapja, hogy megnyitott a két telep.

Reménynyel, ünnepélyesen nyitották meg; az érdekeltek jó helyre tették pénzüket, hisz, ezután a két László-telep is a nagyhitelű és biztos alapon álló Hunyady-malom testének részét képezi.

Az új részvénytársaság élén előkelő társadalmi állású egyének és kipróbált ügyes vezetők állanak.

Igazgatósági elnök: Szechenyi Jenő a nagyváradai lat. szertartású káptalan tagja, igazgató: Sipos Orbán kir. tanácsos, tanfelügyelő, üzleti igazgató: Földiák Lajos.

A malomnak nagy hitele és óriási forgalma van.

Ilyen körülmények között jött a híre hogy Földiák Gyula budapesti bankár, kinek a malom-részvénytársaságnál nagy mennyiségű részvénye van, fizetéképtelen lett.

Egyes pénzintézetben, melyek a valónál sokkal nagyobbak gondolták Földiák Gyula összekötését a nagyváradai Hunyady-malommal, megrendült a bizalom és követeléseiket biztosítani akarván, tárgyalni kezdtek a malom igazgatóságával.

Az eset híre kiszivárgott a városba és az érdekeltek megrémülve, már a malom bukását, a küszöbön lévő liquidációt emlegetik. A részvénytársaság ellenségei kaptak a szóbeszédén és híresztelik fünek-fának, hogy a malom ilyen meg olyan rosszul áll.

A többek között egy nagyváradai kereskedő, — a nevét is megtudnám mondani, — olyan brutális módon adott kifejezést ellenszenvének, olyan kézzelfoghatólag mutatta meg rozszakarátát, hogy a teljesen semleges, higgadt szemlélő is akaratlanul felsóhajt: miért nem alkotott a büntető törvénykönyv paragrafust az ilyen esetekre is!

Az illető kereskedő üzletébe egy falusi gazda állított be a napokban s elmondta, hogy a Hunyady-malomnak búzát akar eladni; de csak váltóval fizetnek.

A cég egyik tagja minden ékesszólását összeszedte erre, hogy a gazdát lebeszélje az eladásról. Az mondta, hogy nekik is van a malomtól egy 5000 forintos váltójuk, de ha kerülne rá vevő, szívesen odaadná 4000 forintért: olyan rosszul áll most a malom. A gazda elment a malom egyik ügynökéhez és elmondta neki az esetet. Az ügynök azonnal ajánkozott telefonon, hogy az említett összegért hajlandó megvenni a váltót.

A céget meglepte az ajánlat és mentegőzött, hogy nincs is aláírva.

Az ügynök meglegedett a malom aláírásával is.

Erre azután lecsapták a kagylót és azt kiáltották a telefonba, hogy majd máskor.

A párbeszédet hallgatta a kérdéses gazda is. Megjegyzendő, hogy a cégnek nincs semmi összekötése a malommal.

Ilyen dolgok után tehát nem csoda, ha a félváros ma már egyébről sem beszél, csak a Hunyady-malom bukásáról.

Eleinte semmit sem adtunk a híresztelésekre, tudtuk, hogy nem egyéb, mint koholmány. De két napja olyan határozott jelleget öltött a bukás híre, olyan pozitív adatokat emlegettek, hogy kötelességünknek tartottuk illetékes helyen utána nézni a dolognak.

Illetékes helyről kapott információink alapján a következőket írjuk:

A Hunyady-malom bukásáról a városban keringő hírek alaptalanak, terjesztőiket csak a rosszakarat vezetheti. Tény, hogy Földiák Gyula zavara érintette a malmot, a mennyiben Földiák a malom egyik legnagyobb részvényese és a budapesti pénzintézeteknél közvetítője volt. A malomnak azonban annyi pénzintézet van közvetlen összekötése, hogy Földiák Gyula zavara a malom üzemet távolról sem veszélyezteteti és ezideig az igazgatóság még az üzem redukálására sem gondol.

Baj csak akkor lehetne, ha az összes, vagy legalább több intézet megtagadná a hitelt. Ezen esetben redukálni kellene az üzemet, vagy a végső esetben, — hitel nélkül nem levén forgalom —, becsukni a malmot.

És ha ez a végső eset bekövetkeznék, mi lenne?!

Az igazgatóság garantirozza, hogy az érdekeltek megkapnák pénzüket az utolsó krajczárig. Más hol lenne a baj, csak az lenne a baj, hogy néhány száz szegény ember munka nélkül, kenyér nélkül maradna ismét.

És ezt vajjon ki kívánja?!

Alig hiszem, hogy van olyan ember!

Pedig könnyen ez lehet a következménye az alaptalan és maliciozus híreszteléseknek. Mert azokat az érdekelt pénzintézeteket annyiszor meg károsították már különféle fondorlatokkal, hogy minden kis falevél mozgásra nagyon könnyen gondolhatják: Isten tudja, hogy fuj a szél. — s.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Február 6.

Második napja tárgyalja a t. Ház a kultusz-budget-et. Tegnap a kultusz kérdések voltak szőnyegen, ma az oktatás és nevelésügyiek.

Thaly Kálmánnak, Rákóczy nagy tisztelőjének és a Rákóczy-korszak történetirójának fáj, hogy a régen híres munkácsi vár — ma fegyház. Csináljanak belőle ereklyemúzeumot. Nem olyan romantikus, de sokkal praktikusabb volt, mikor a központi egyetemi főépület kiépítését sürgette.

Az ülés tulajdonképpeni szónoka Bánó József volt. Ellenzéki ember, és nemcsak elfogadja a közoktatási budget-et, hanem kevesli azt. Szomorúan jellemzi oktatásügyünk állapotát. Méltányolja a kulturegyleteket, melyeket a társadalom teremtett meg, a kormány pedig megbénítja azok működését.

Mikor a *siketnémák és vakok* számára újabb intézetek felállítását sürgette, a t. Ház »zajos derűtség«-ben tört ki, — mert a szónok a jobb-párt felé gesztikulált. Talán véletlen volt a gestus, — de találó.

*

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Schober Ernő, Perczel Béni, Ilyés Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy, Wlassich, báró Fejérváry, Erdély.

Az ülés megnyitása és a jegyzőkönyv hitelesítése után áttért a ház a napirendre: a vallás- és közoktatásügyi költségvetés tárgyalására.

Az első szónok: Illyés Bálint, maga és pártja nevében sürgeti a katolikus autonómia létrehozását, valamint az 1848. évi XX. törvény-cikk végrehajtását.

Thaly Kálmán: Mindenekelőtt üdvözlö a katolikus autonómiát.

Majd köszönetet mond a miniszternek azért, hogy a főváros népiskoláiból kiküszöbölte a főleges német nyelvet. A muzeumokról szólva kéri a minisztert, hogy ne csak képek, hanem könyvek vásárlására is utalványozzon ki pénzt. Sürgeti azt, hogy a természetrajzi gyűjtemények számára új muzeumi épület emeltessek. Kívánatosnak tartja, hogy az országos muzeum és könyvtár bizottság nagyobb tevékenységet fejtsen ki. Ezután az egyeteméről emlékezik meg. A hiányok úgy a budapesti, mint a kolozsvári egyetemnél nagyok; különösen nagy hiba az, hogy a budapesti egyetem főépületének kiépítése érdekében mi sem történik.

Szükségesnek találja a budapesti keleti tanfolyam fejlesztését és helyesnek találná, ha azt a kereskedelmi akadémiától függetlenül. Végül a munkácsi várnak ereklje muzeummá való átalakításáról beszél; e várost, mely II. Rákóczy Ferenc korában világhírré tett szert, mint a magyar szabadság védbástyája, most fegyháznak használják. Mennyivel jobb volna ott egy ereklje muzeumot s esetleg a fennmaradó helyiségekben valami ipari szakiskolát elhelyezni.

Kozma László ellenzi a népiskolák államosítását, mert a felekezetek eleget tesznek kötelességeiknek az állam eszme szempontjából, csak a tanfelügyelői intézményt kell reformálni és a tanfelügyelők számát szaporítani.

Mindenben helyesli a miniszter működését, de szeretné, ha kulturális czélokra nagyobb összeg vétetnék fel a budgetbe.

A tételt elfogadja.

Bánó József szomoruan látja, hogy 28 év alatt csak nagyon kevés történt a nemzeti kultúra emelésére: nem volt oly magyar kormány, mely az igazi nemzeti eszme hatása alatt állott volna. Sokkal többet tett e téren a társadalom, a magyarosító egyletek megalakítása által. Ez a kormány a helyett, hogy támogatta volna ezeket, még elnyomni iparkodott őket. Így van az most a felvidéki közművelődési egylettel.

A közoktatásügyi költségvetésbe aránylag csekély összeg van felvéve tanügyi czélokra. A miniszter erre persze azt feleli, hogy a felekezetek hatalmas támogatói az államnak, ez igaz, de ezek között vannak ellenségei is az állam eszmének. Ezt azután nagyon megkeserülhetjük.

Rosszalja, hogy a miniszter az általános közoktatási jelentést csak minden 5-ik évben akarja kiadni és most csak a népoktatási jelentés fekszik előttünk. Ez azonban bizonyítja azt, hogy mily nagy az országban a tanítóhiány. 4800 tanítóra volna még szükség, hogy minden 80 tanulóra essék egy tanító.

Roppant nagy azoknak a száma, a kik semmi oktatásban nem részesülnek.

A tanfelügyelőkrol szólva, ezt az intézményt nagyon rosznak tartja.

Elég ennek illusztrálására az, hogy a tanfelügyelők csak 6000 iskolát látogatnak meg, 10000-et pedig nem. Ennek oka a rendszer hibája.

Attér ezután a humanitárius intézetekre. A tébolydák pl. nem állanak a kultuszminiszter felügyelete alatt.

Beöthy Ákos: Pedig nagy szükség volna reájuk. (Derűltég.)

Bánó József: Jobban is dotálja azokat a belügyminiszter. De (a jobboldal felé fordulva) itt vannak a siketnémák, a vakok. (Zajos derűltég.) Ezek számára alig van intézetünk; ezen segíteni kell.

Ezután az iparművészeti muzeumról szól, melynek épületére már 800000 frtot megszavaztak s most újabb 400000-et követelnek. Kér erről felvilágosítást.

A népoktatás államosításának elvileg híve,

de ezt fokozatosan akarja életbeléptetni. Még 2000 iskola kell az országban, ezeket építse az állam. A tanítók fizetését is javítani kell. Fel-szólítja a minisztert, hogy kérjen budgetje számára nagyobb összeget. A tételt elfogadja.

Elnök az ülést 5 perczeire felfüggeszti.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Február 8. Várad-velencei népkör bálja.
 8. A biharmegyei takarékpénztár közgyűlése d. u. 3 órákor.
 9. A nagyvárad ev. ref. egyházközség bálja a Fekete Sasban.
 9. A ker. csarnok palotájáuk felavatása. Disz-közgyűlés d. e. 11 órákor.
 9. A gazdasági és iparbank évi rendes közgyűlése d. e. 10 órákor.
 12. Nagykereskedők és nagyiparosok bálja a kereskedelmi csarnok termeiben.
 15. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban.
 16. A szepitési egyesület közgyűlése d. e. 11 órákor.
 16. A 48-as Népkör felolvasó-estelye.
 16. A 48-as Népkör közgyűlése d. e. 11-ór.
 Február 16. A szepitési egyesület közgyűlése d. e. 11 órákor a városházán.
 16. Az önkéntes tűzoltó egyesület álarozos bálja a Fekete Sasban.
 18. A nagyvárad kereskedő ifjak körének bálja a kereskedelmi palota disztermében.
 Márcz. 8. A biharmegyei és nagyvárad ev. ref. egyesület tárgyszorsjátékának húzása.

UJDONSÁGOK.

* **Szeged, Nagyvárad, Kolozsvár.** E három egymástól távol eső város, a közel jövőben beszélgethet egymással. A kereskedelmi miniszterium intézkedésére ugyanis a vidéki városok telefonhálózatába belevonják Nagyváradot és Kolozsvárt is, úgy hogy mindkét város telefonösszeköttetésben lesz a fő- és székvároson kívül Szeged, Arad és Temesvár városokkal is.

* **Badeni a kiállításon.** Badeni gróf osztrák miniszterelnök tegnap délután megtekintette az országos kiállítást. Feltűnt Badeninek, hogy a kiállítás fő intézőinek, Gränzensteinnek, Müller, Schmidtnek, Bierbauer főmérnöknek, stbnek csupa német neveik vannak, — úgy hogy nem is akarta elhinni, hogy ez a magyar nemzet kiállítása lesz.

Az eredménnyel azonban fölöttébb meg volt elégedve, ki is jelentette távozásakor, hogy:

— Most már nyugodt lélekkel kérhetem a kvóta fölemelését.

— Mi meg az önálló vámtérületet! — kiáltott utána valaki a kísérők közül.

* **Az izr. nőegylet köszönete a bibornoknak.** Az izraelita nőegylet táncestélye alkalmából Dr. Schläuchl Lőrincz bibornok-püspökünk 50 frtot küldött a nőegylet czéljaira. A választmány tegnap este ülést tartott, amelyen örömmel vették tudomásul az adományt s megbízták az elnökséget, hogy a nőegylet köszönetét fejezze ki az egyházfő előtt. Az elnökség tegnap a következő levelet intézte a bibornokhoz:

Főmagasságu Bibornok Ur!

Legbensőbb hálával és köszönettel vettük 50 frtos adományát, melyet a f. hó 1-én tartott bálunk alkalmából egyetünknek ajándékozni kegyeskedett.

Különösen a rólunk való megemlékezés az, mely Eminentiad ezen felebaráti szeretet és oly fenkölt szellemről tanuskodó tényénél bennünket hálás örömmel tölt el.

Kegyes adományát egyetünkre nézve különös kitüntetésnek vesszük és boldognak érezzük magunkat, hogy alkalmunk nyílik azon őszinte, legbensőbb kívánság kifejezésére, hogy a Mindenható Eminentiadat a Haza javára és Egyháza díszére még igen sokáig éltesse!

Fogadja Eminentiad kiváló nagyrabecsülésünk és megkülönböztetett mély tiszteletünk nyilvánítását; Nagyvárad 1896 február 6.

Legalázatosb szolgálai

Gerő Ármin
titkár.

Ifj. Schwarz Ábrahámné
elnök.

Kapcsolatosan megemlítjük, hogy az izr. nőegylet báljövédalma a következő volt: adományokból befolyt 173 frt, felülfizetésekből 540 frt, belépti jegyekből 864 frt, összesen 1577 frt.

* **Párbajozó vármegye.** A Nemzeti Ujság szerkesztője, Korbuly József lapjába egy éles hangú cikket irt Tihanyi Ferencz nógárd-megyei főjegyző ellen. Harmadnapon megjelent Korbulynál dr. Münnich Aurél és Sréter Alfréd, akik Forgách Antal gróf, Desseffy Elek, Pongrácz György és Török Zoltán nevében provokálták őt. Korbuly segédei azonban, mivel nem tudtak tisztába jönni az iránt, hogy a súlyos betegen fekvő Tihanyi helyett az egész tisztikar kéri-e az elégtételt? Ha igen: van-e ezeknek az uraknak Tihanyitól felhatalmazás arra nézve hogy az ő becsületét ők védelmezzék? S ha az egész tisztikar magáéva tette Tihanyi ügyét: miért csak a fentnevezett négy ur kéri az elégtételt? Mivel Münnich Aurél és Sréter Alfréd mereven kitértek mindennemű feleletadás alól, és fegyveres elégtételt kértek. Korbuly segédei ebben az ügy szabályszerű elintézésének megakadályozását látták s a tárgyalásokat abbahagyták.

* **Öngyilkos leány.** Szenzációs hír futotta be tegnap este Nagy-Körözs-utca környékét. Az utca legszebb leánya M. I. nem bírt megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy másé legyen, mint a kit szeret s aki viszont szereti. A családja nem engedte, hogy egybekeljen azzal az ifjával, akivel oly boldognak hitte a jövőt, tele himezve örömmel, boldogsággal. Bánatában a méreghez folyamodott, hogy meneküljön az élettől. Gyufa oldott ivott. De még idejében észrevették a szerelmes szívü galamb kétségbeesett tettét s a gyorsan előhívott orvosi segítség megmentette a szép leányt. Ellenszert adtak be s rövid időn semmi nyoma nem lesz a szerelmes leányka megdöglött tetteinek.

* **Egy hercegi család tragédiája.** Rohan hercegné, a francia Rohan hercegi család egyik teljesen elszegényedett tagja — a Triesting melletti Weissenbach helységről nyolcz nap előtt nyomtalanul eltűnt és három kis gyermekét a dajkával együtt a legnagyobb nyomorban hagyta hátra. Eltávózása előtt két forintot hagyott a dajkáknak. Az elhagyottak csakhamar a legszánalmasabb inségbe jutottak s csak gróf Wimpfen-nek köszönhatték, hogy éhen nem veszték. A gróf egyelőre gondoskodik élelmökről, de a helység parasztjai is gyűjtést indítottak, hogy az árvák éhen ne pusztuljanak el. A szállodában a hol lakot, 1700 forint adósságot hagyott hátra. Az eltűnt hercegné felesége Rohan József hercegnek. Leány neve Linke Anna és leánya egy bécsi számtanácsosnak. Hat esztendő előtt még a bécsi balettskola növendéke volt. Akkor ismerkedett meg a herceggel, a ki feleségül vette. A házasság azonban nagyon boldogtalan volt. A herceg nem törődött sem a feleségével, sem a gyermekeivel, kicsapongó életmódot folytatott s végre egy év előtt Párisba utazott bucsu nélkül, úgy mint most a felesége. A hercegné a legnagyobb nyomorban élt Bécsben a gyermekeivel, úgy hogy csak a szalmazsákok maradtak a lakásán és gyakran éheztek. Félév előtt Weissenbachba költöztek. Az eset nagy részvétet kelt arisztokrata körökben.

* **A legöregebb biboros jubileuma.** Jövő esütörtökön Mertel biboros, a biborosi kollégium legöregebb tagja kilenczvenedik születésnapját üli és a pápa, valamint Mertel biborostársai nem fogják elmulasztani az alkalmat, hogy az ősz főpápnak kifejezzék tiszteletüket. Mertel nemcsak korára, hanem kardinális méltóságára nézve is legöregebb tagja a kollégiumnak, mert négy évtized óta viseli a biborosi rangot. Mertel 1806. február 6-án született Allumierében Civita Vechia közelében németeredetű családból. Atyja pékmester volt. Mertel jogi tanulmányokat végzett és az apostoli kamarához osztották be. Majd a Sequatura di Giustizia irodájába lépett, ahol a jelenlegi pápa is dolgozott ifju korában. Mikor az olasz forradalom arra indította IX. Pius pápát, hogy az egyházi államot reformálja és alkotmányt adjon neki, a konstitúció kidolgozására bizottságot küldött ki, amelynek munkálataiban Mertel kiváló részt vett. Öt évvel később, 1853-ban IX. Pius pápa őt a pápai állam belügyministerévé nevezte ki. A biborosi rangot 1858-ban kapta és a szent római egyház kancellárjává nevezték ki, amely

minőségben a Palazzo della Cancelleria-ban székelt. A kongregációk legfontosabb munkálataiban szokott részt venni, de megbetegedve le kellett mondania a munkáról, amely éltető eleme volt. Carrié-rejéről különben eddig nem sok jutott nyilvánosságra. Mint minden magas állású emberről, az ő emelkedéséről is különböző legendák keringenek. Számos anekdota is kering róla. Ha barátságos akart lenni azokkal szemben, akik meglátogatták őt, a Cancelleria azon szalonjába vezette, ahol a pápai pecsétet őrzik. Ha azonban a látogató nagyon sokáig időzött, mosolyogva szokta mondani:

— Egyházi átokkal büntetik azt, aki e teremben egyedül marad.

Azzal visszavonult, persze a látogató nolensvolens szintén távozott.

Egyszer megmutatta a készüléket, amelylyel a pápai bullákat és brévéket készítik.

— Ezek a dolgok — mondá — hatalmasabbak, mint a Krupp-féle ágyuk.

* **A bokszei bírók.** Alig két hónapja, a múlt év november 27-én egy sajtópert tárgyaltak a nagyváradi esküdtszék előtt. Balta Szimeon bokszei bíró emelt ugyanis vádat G. Endes Dániel aradi hírlapíró ellen, mert lapjában róla tolvaj bíró czímen sértő közleményt irt. Vádolt igazolta, hogy hírének forrásból vette, mert tényleg volt Balta Szimeon lopással vádolva, de a törvényszék felmentette. A ki ezen a tárgyaláson látta Balta Szimeont, bizonyosan olyan véleményt alkotott magának róla, hogy ez az ember talpig becsületes. Olyan jó arca van. Pedig most szörnyű hirtávira toznak róla a M. H.-nak. A távirat a következő.

Öt évvel ezelőtt történt, hogy Sessevalle márki bokszei birtokos ellen merényletet követtek el. A márki ispánjával együtt kocsin ment hazafelé a földjéről, amikor egyszerre arról az oldalról, amerre az ispán ült, lövés dördült el és egy golyó megsebesítette a márkot. Nagy vizsgálat következett. Elfogtak néhány embert, vallatták őket napokig, hetekig, de nem tudták a tettest kézrekeríteni. Az esethez mindenféle kombinációkat fűztek. Beszélték, hogy boszu műve a merénylet, mert haragszanak a márkira, aki ott birtokot vásárolt, de a sok vizsgálatnak és beszédnek csak egy eredménye lett, hogy a márki, aki időközben kigyógyult eladta birtokát és bucsut mondott Bokszegeknek, ahol olyan veszedelmes módon marasztalják az idegenből odavetődött vendéget az emberek. Elfelelték a merényletet és ma k i p a t t a n t az elfeledett titok. A csendőrség ugyanis ma a Sessevalle márki volt bokszei birtokoson elkövetett orgyilkos merénylet miatt letartóztatta Balta Szimeon bokszei volt bírót. A letartóztatott bírót vallatóra fogták és ő töre delmesen be is vallotta, hogy igenis, ő volt az egyik merénylő. Az egyik, mert társa is volt neki ez a társ nem más, mint Marcese Tógyer, Bogszeg mostani bírójája, aki hirtelen lett g a z d a g e m b e r r é, u g y, h o g y m o s t a v i d é k legvagyonosabb embere. A vallatás sok érdekes részletet derített ki. Így kiderült, hogy a márki ellen elkövetett merénylet összefüggésben van azzal a körülménnyel, hogy éppen abban az időben nagyobb mennyiségű adópénzek tűntek el Bokszegeken. A merénylet idején Balta volt a bíró. Akkor elmozdították őt állásától, amelybe Konti főszolgabíró ismét vissza helyezte. A két bíró tehát már a csendőrség kezében van és elfogatásuk nagyizgatottságot keltett az egész környéken annál is inkább, mert még sok letartóztatás várható. Az egykor olyan sok port felvert eset kiderítése Szabó őrparancsnok több hónapig tartó nyomozásának eredménye. Furesa világot vet ez a távirat a bokszei állapotokra.

* **A vonat kerekei alatt.** A Debreczenben vasuti gépjavitó műhelyhez vezető vágányon tegnap éjjel 11 óra után Gombás János kocsirendező egy iszonyuan szétroncsolt emberi test darabjait találta kocsitolatás közben. — Szétszórva heverték a véres sineken és a sinek mellett az egyes testrészek: koponyacsontok, agyvelő darabok, nyelv, bárányszapka, csizma-sarok. — Azon a sín páron, ahol a hulla feküdt egy tartalékmozdony közlekedett melynek kerekein vérnyomok voltak láthatók. Orvosi vélemény szerint öngyilkosság esete forog fenn. A hullát közpórházba szállították, a hol a műhelyen dolgozó munkások Fegyver János báránfi születésű, nős kisértő munkást ismerték fel benne.

* **A lőszer-raktár kibővítése.** A Boné-kut mellett levő katonai lőszer-raktár kibővítését kérte a katonai parancsnokság a várostól, mint tulajdonostól. A tervek már elkészültek s a városi közgyűlés közelebb elhatározta a kibővítést. Most már semmi sem áll útjába a munkálatok megkezdésének, mert tegnap értesítette a belügyminiszter a várost, hogy a közgyűlés határozatát helybenhagyta.

* **Carnevál a jégen.** Az idő meglágyult, de a Városliget jégsaládjára még most is pompásan mulat délutánoként a kitűnő jégpályán. A Liget jege még meg sem lágyult az idő miatt. A multkori szépen sikerült jelmezes mulatságot megismétlik. Vasárnap délután nagyobb szabású jelmez és álarcos ünnepet rendez az ifjúság, melyet nagyobb szabásúnak terveznek, mint a multkori volt. Lesznek az egyes alakokon kívül csoportozatok, álarcos menetek, farsang temetés és más bohókás jelenetek, a miknek kitalálásában a fiatal diák sereg oly leleményes.

* **Tifuszjárvány Fiumében.** Megdőbbsentő arányokban lépett fel a tifuszjárvány Fiumében. A veszedelmes betegség nagy számmal szedi áldozatait, még pedig nem kímelve az intelligens osztályt sem. Az éjjel Berghoffer főgimnáziumi igazgató és Berthoty főleányiskolai tanár haltak meg tifuszban. Kőrösi tanár szintén megkapta a betegséget. Ezek a halálozások nagy megdőbbsentést keltettek a városban, főleg pedig az iskolákban, ahol a tanárok betegsége miatt nagy zavar van.

* **Kabar atyánkfiai.** Bálint Gábor, a kolozsvári egyetem tanára, ki Zichy Jenő grófnak társa volt első ázsiai expedíciójában, mint Kolozsvárról jelentik, könyvet ír a millenniumra a kabarokról, a kik meggyőződése szerint, nyelvükben atyánkfiai. Bálint Gábor ugyanis, ki tudvalevőleg husz esztendő telt Ázsiában, a Zichy-féle expedícióról azt a meggyőződést hozta magával, hogy az utjokban talált kabaroknak nyelve a japáni, kóreai, mandsu stb. turáni nyelvonalon testvéryelve a magyarnak. A tudós, ki hazajött öta folyton a kabarok összehasonlító nyelvtanán dolgozott, bebizonyítottak mondja, hogy e kabarok ama kabar nép maradványa, melyet biborban született Konstantin említ. Bálint annyira erős e meggyőződésében, hogy mozgalmat indít arra nézve, hogy az ezredév ünnepére egy kabar-párt hozzanak Budapestre, élő bizonyossága gyanánt állításának. És itt találkozik a komoly a nevetségessel. Bálint tanár nyelvtudományi teoriái nyolczvan-száz évvel ezelőtt bizonyára feltűnést keltettek volna ugyan, — de ma már annyira haladt ez a tudomány is, hogy a s e j t é s e k e t épügy kizárja magából, mint pl. a természetrajz a hétfejű sárkányról és egyéb szörnyekről szóló meséket. Az még egyenesen tulságosan naiv dolog, hogy egy eleven kabar házaspárt akarnak kiállítani Pesten a városligetben, — élő bizonyosság gyanánt Bálint tanár nyelvtörténeti excentrikus teoriái mellett.

* **A Röntgen-fény a hadsereg szolgálataiban.** A hadügyminiszterium elrendelte, hogy a Röntgen-féle sugaraknak a lövegek és ágyulövedék homogenitásának megállapításánál való használhatóságára nézve kísérleteket tegyenek. E kísérleteket szakfőrak vezetése alatt a jövő héten a legbelsőbban megkezdik.

* **Polgárilag.** Béme egy ködmönös ma az anyakönyvvezetői hivatalba egy eléggé formás asszonnyal és szól:

— Összekelünk.
— Voltak már kihirdetve? kérdezik tőle.
A ködmönös ravaszul int a szemével.
— Miért huzódik a kihirdetéstől?
Felel az ember,
— Minek azt a világnak tudni? Arra kérem a tekintetes urat, kelessen bennünket össze azonnal.

— Először tizennégy napig hirdetni kell az eljegyzését.

Az ember türelmetlenül csóválja a fejét.
— Tetszik tudni mi csak úgy polgárilag akarunk . . .

— Miért olyan sietve.

— Mert az asszony nem akar rám hallgatni. Azt mondja, bizonylat kell. A kihirdetésbe nem egyezkedhetem, mert megtudják feleségem és a gyermekeim, hanem úgy, azonnal polgárilag igón . . .

A ködmönössel aztán megértették, merre juthat ki legkönnyebben a hivatalból.

* **Szines fényképek.** Még nincs két hónapja, hogy Röntgen szenzációs fölfedezése valóssággal lázba ejtette egy a tudományos, mint a laikus világot és ime máris újabb, nagy horderejű fölfedezés történt a fényképezés terén. Dr. Sell, a német birodalmi fizikai-intézet asszisztense, ugyanis fölfedezte annak a módját, mint lehet természetes színekben fotografálni. Tegnap este dr. Neuhauss már be is mutatott a fényképezés egyesületében vagy harmincz olyan felvételt, a melyet a dr. Sell-féle közvetítő-készülékkel állított elő. Dr. Sell, szintugy Toity és Vogel három alapszint alkalmaz, a melyek együtt fehér színt adnak, de az ő készülékével sokkal tökéletesebb eredményeket ért el, mint az imént említett tudósok. Karmazsinvörös, világossárga és zöldes-kék színeket alkalmazva, dr. Sell olyan képeket állít elő, a melyek teljesen természet-hűek. A sötétvörös rózsákról készített felvételeken pompásan lehetett látni az ibolyaszínű árnyéklatot, pávatoll képe hűen tünteti föl a sajátos tompa, aczélikék ragyogást, arczképek-nél pedig bámulatraméltó, mennyire el van találva az arczszin. Sell különben már öt év óta foglalkozott a szines fényképezés lehetségesével.

* **Köröztetés.** Rupcsé Károly, a kinek lopás büntette miatt kell a nagyváradi kir. törvényszék elé állani, eltűnt a városból. Országos köröztetése elrendeltetvén a kir. törvényszéki vizsgálóbíró megkeresi az összes bíróságokat és közigazgatási hatóságokat, hogy feltalálás esetén szállítsák a nagyváradi kir. törvényszék fogházába.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felől gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ²⁶ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ¹² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felől gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ²⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁵ d. u., személyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁶ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 8 ³⁸ regg., 2 ¹⁹ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felől személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felől vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴³ d. u.	Vaskó - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e. 9 ⁰⁹ este.
Érmihályfalva felől vegyesvonat 6 ⁴⁵ r., 4 ²⁵ d. u.	Érmihályfalva felől vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este
Ösi-Kót-Gyoma felől személyvonat 6 ⁵⁵ r., vegyesvonat 2 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ösi felől vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

Lapunk egyes számai a következő listékben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

E G Y L E T.

A nagyváradi szepitési egylet február hó 16-án d. e. 11 órakor a városháza nagytermében tartja *rendes évi közgyűlését*. A közgyűlés tárgyai: 1. A választmány évi jelentése. 2. A számvizsgáló bizottság évi jelentése. 3. A folyó évi költségvetés megállapítása. 4. Az elnöki, al-elnöki, első jegyző és ügyészi, felügyelői, pénztárosi, gazda és 3-ad jegyzői állások betöltése. 5. A választmányból kilépő 11 tag helyére új tagok választása. 6. Három számvizsgáló választása. 7. Esetleges indítványok.

Irodalom és művészet.

— **Az erdélyi autonomia.** A magyar katolikusoknak az autonomia érdekében megindított akciójának még eddig nagyon kevés az eredménye. Ily viszonyok között kell, hogy nagy örömmel fogadja az autonomia ügyének minden harciosa azt a kitűnő munkát, amely az erdélyi róm. kat. püspöki megye autonomiáját, az az a 1711-től 1892-ik tartott erdélyi római katolikus státusgyűlések nevezetesebb tárgyalásait, határozatait, felterjesztéseit, és már ezekre vonatkozó okmányokat ismerteti. A kitűnő könyv **Vetzely Károly** cz. prépost, borbándi plébános és státusgyűlési egyházi jegyző munkája, s csak is nála kapható 1 frt 50 krnyi bámulatoltsós árért Borbándon, u. p. Gyulafehérvár.

Igazságszolgáltatás.

Az inyesdi rablók. Tegnap folytatta a nagyváradi kir. törvényszék rablással vádolt Krikszán György, Florucz Miron és Marozsán Vaszali bűntényében a nyilvános végtárgyalást. Elnök Nagy József volt, a vádhatóság képviselője Lázár Márton, védők: Veiszberger Lipót, Nyesztor József és Várnai Ferencz. Folytatólagosan a beidézt tanukat hallgatták ki. A tanuk Marozsán Vaszali harmadrendű vádlott tagadó vallomással szemben bizonyították, hogy csakugyan kért puskát vádolt a borosjenői csőztől, konstatálják a bűnjelt képező fegyver azonosságát, melynek különös ismertető jele, hogy az agyán sárgaréz pánt van. Bizonyítják továbbá azt is, hogy Marozsán valóban többször tanácskozott a másik két vádlottal és együtt volt velük 1895. augusztus 21-ikén, a román nagyboldogasszonyt megelőző héten, szerdán éjjel a brátkai erdőben, mikor a belényesi vásárról hazatérőid. Krikszán Vaszalit meglőtték és kirabolták.

A kir. ügyész közbeeső indítványában befejezhetőnek vélte a bizonyítási eljárást, a tanuk meghittetését és ezek vallomása alapján, annak kimondását kérte, hogy a bűnügy a megtartott tárgyalás után ítélettel befejezhető. Mivel azonban a harmadrendű vádlott folytonosan tagadott és olyan tanukra hivatkozott, akik alibi-jét igazolhatják; a védők, különösen Nyesztor József a tárgyalás elnapolását és új tanuk beidézését kérték. A törvényszék az indítvány alapján a tárgyalást elnapolta.

Elrendelte a később kitűzendő végtárgyalásra három új tanu beidézését és hogy a vádlottak elmebeli állapotát hivatalosan vizsgálják meg.

A Vasonkeőy-bűnpör. Az annak idején nagy érdeklődés mellett tárgyalt bűnpör, melynek Brunkala Lászlóné fővárosi ügyvéd neje volt a főhőse, nemsokára ismét végtárgyalásra kerül. A két alsóbb bíróság tudvalevőleg felmentő ítéletet hozott, de aztán a kuria Brunkalánét, Spiegel Bernátot és Kégly József ügyvédet bűnösnek nyilvánítva, a két elsőre súlyos fegyházbüntetést mért a váltóhamisítások miatt, az utolsót szintén elítélte háromhavi fegyházra. Az elítéltek ekkor perújításért folyamodtak, aminek, a panaszosként szerepelt, de időközben szintén elhalt özv. Vasonkeőyné szül. Eberling Amália ellenzése daczára, ugy a törvényszék, mint később a kir. tábla is helyet adott. A panaszosnő tovább apellált és a kuria, tegnap foglalkozván a vádlottak jogorvoslatával, szintén megengedte az egész bűnpör újra való fölvetelét, Eszerint misem áll többé útjában annak, hogy a második végtárgyalás sorra kerüljön.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi kir. törvényszék Millye Gyula elnöklete alatt ma nyilvános ülést tart, melyen a következő bűnügyek kerülnek végtárgyalás alá:

Müller Salamon és társa súlyos testi sértés büntette.

Adler Vilmos csalás vétsége.

Kádár Sándor rablás büntette.

Erős István és társa lopás büntette.

Ezredéves kiállítás.

Főpapjaink a millenniumon. A budavári koronázó templom mellett épült Szent István kápolna, amely a nemzeti ünnepre készül el teljesen, belső berendezésére igazán fényes és pompás lesz. A templom hat hatalmas ablakának üveg festményeit **Báró Hornig Károly** veszprémi püspök csináltatja a saját költségén. Ugyancsak ő adta a budavári főtemplomnak legnagyobb harangját is. Az üveg festmények a magyar szentek alakjait és cselekedeteit fogják ábrázolni. A kápolna falfestményeit, amelyek Szent István életéből fognak nevezetes jeleneteket ábrázolni, **Székel Bertalan** festőművész készíti, a festmények költségeit pedig **Császka György** kalocsai érsek viseli. Ilyen formán a Szent-István kápolna összes belső ékessége, a herceg-primás által elvállalt oltárral együtt, azoknak a főpapoknak bőkezűségét dicséri, akik javadalmaikat Szent-István alapítványainak köszönik.

Bécsi műkincsek a kiállításon. A napokban Bécsből tűz és betörés-mentes nagy vasládában rendkívül nagybecsű műkincsek érkeztek a történelmi kiállítás számára. A kincsek küldője **Dr. Figdor Albert**, neves műgyűjtő, kinek híres muzeumban tavaly egy magyar bizottság járt, hogy a tulajdonos engedelmével összeírja a magyar eredetű és vonatkozású emlékeket. Figdor Albert ezután nem csak készségesen beleegyezett, hogy magyar tárgyait kiállítsa a történelmi kiállításon, hanem ezeket már le is küldötte Budapestre. Tizenegy nagybecsű kiállítási tárgyat küldött be. Ezek közül különösen kiváló egy rakott zománccszal borított ereklye tartó, mely még az Árpád-házi királyok idejéből való, s egymagában ötezer forint értéket képvisel. Említésre méltó még egy aranyozott ezüstkehely, pompás filigrán ékesítéssel 1506-ból, továbbá egy XVII. századbeli egyházi énekkarmesteri ezüst pálca. Ez a három tárgy mind a Szent István koronája alá tartozott egyházi kincstárból jutott néhány éve eladás útján a Figdor birtokába. Igen becses a kiállítási tárgyak közt egy régi, fára festett koszümkép is, amelyen ez a felírás olvasható:

*Fran Elisabeth Kinig Sigismunds
Tochter von Hungern.*

A Figdor kiállítás ékszerei közül különösen becses egy díszes zománzos karperecz, egy női óraláncz és egy ezüst dupla serleg, a mely utóbbinak a fenekén a löcsei ötvösök bélyege látható, jelölül, hogy a serleg Löcsén készült.

A kiállítási tárgyak elárúsítása. Már most a kiállítási készülődések közepett szükségesnek tartjuk tájékoztatni olvasóinkat a kiállítási igazgatóságnak arról az intézkedéséről, amelyet a kiállítás területén a kiállítók által végzendő elárúsítás ügyében tett. Ez intézkedés épp annyira fontos a kiállítóknak mint a közönségre nézve s azért annak részleteit a következőkben ismertetjük: Az ezredéves kiállításon bemutatott tárgyak közvetlen a kiállító vagy ennek megbízottja, vagy közvetve az igazgatóság kebelében szervezett elárúsító osztály közreműködésével árúsihatók el. A közvetlen elárúsítás joga azonban csak olyan tárgyakra vonatkozik, melyek a kiállítás területén készültek. (emléktárgyak, ékszerek, diszmu-tárgyak, háziipar, műlakatos, élelmészeti cikkek, művirágok stb.) és olyan kiállított cikkek, melyek nem tartoznak a kiállítási szabályzatban megállapított ama tárgyak közé, melyek a kiállítás bezárta előtt el nem vihetők. A ki azonban az efféle kiállított tárgyait akár detailszerűen akár közvetlenül maga akarja elárúsítani, az tartozik a kiállítás igazgatóságához engedélyért folyamodni, tartozik a megállapított elárúsítási illetéket fizetni, végül megbízottját az igazgatóságnál bejelenteni. A ki a feltételek betartása révén engedélyt kap az elárúsításra, az megbízottja számára szabad bemenetre jogosító munkásjegyre tarthat igényt. Más részt a kiállítók igénybe vehetik az igazgatóság kebelében szervezett elárúsító osztályt, illetve a felügyelettel megbízott személyzetet, a mely esetben külön elárúsítási engedélyt nem kell kérniök s elárúsítási illeték helyett csupán a tényleg eladott tárgyak után tartoznak jutalékot fizetni, végül kívánhatják hogy az elárúsítás eredményéről részletes könyvkivonat kézbesítsék nekik, valamint hogy a kiállított tárgyak alapján javukra megrendelések is fogadtassanak el. Mindenesetre jól teszik a kiállítók, ha ebbeli szándékukat minél előbb bejelentik, nehogy a kiállítás megnyitása előtt felhalmozódó nagy munkaanyag kérelmük gyors elintézését megakadályozza.

REGENY-CSARNOK.

Pénzért, tisztességért.

Neidegg L. után Dr. Margitai. 3

»Majd találkozom vele ugys nem sokára.«
»Theobald parancsolt, de mi daczoltunk akaratával; de azért ne tulozzuk a dolgot... jegyzé meg a szép Adél oly hangosan, amely tréfát akart kifejezni. Vannak egyének, akiknek sehogysem áll a tréfa — ezek közé tartozott Adél is; már éles hangja, habár akaratlanul is sértő színt kölcsönzött megjegyzéseinek.

A báróné is érezte ezt. »Theobald jót akart, e nagy tulongás bizony elfáraszt engem«, mondá szelid visszautasítással. »Valóban rosszul érzem magam.«

»Oh ez a rettenetes futtatás«, panaszkodik Saldernné. »Az ember felizgatja, fölhevíti magát, hogy utóljára csalódásoknak legyen martaléka. Hát még a pénz, a rengeteg pénz, amelylyel ezt a bosszuságot meg kell fizetni.«

»Rengeteg pénz? kérdé Ketterstádné. Ah, dehog. El lehet a dolgot ugys intézni, hogy elenyésző csekélységbe kerüljön, azt mondja Theobald. Különbön felülről annyira pártfogolják a versenyt, hogy egy jó lovagló tiszt nem huzhatja ki magát belőle.«

Adél gunyosan mosolygott; Saldernné és Rohling ezredes jelentős pillantást váltották, de nem szóltak ellene. Ha az anyai szeretet szándékkal vak akart maradni, ki vállalkoznék a fölvilágosító hálátlan szerepére?

Az emberáradat egy kissé megfogyott; a mi társaságunk is elindult lassacskán. Mr. Browning, aki állhatatosan megmaradt a báróné mellett, csaknem erőszakkal ajánlgatta karját, hogy a meredek ösvényen levezesse. Határozott nemre képtelen jószívűségében meg is adta magát a báróné, s elindult vele előre; a többiek követték.

»Ah, Istenem, milyen esetlenül ütnek ki ezek a rögtönzött multságok! Milyen poros, milyen köves ez az ut is! panaszkodik Sal-

derné, aki úgy látszott mindent tragikus oldaláról tekintett. »Még a ruhája is tönkre megy az embernek.«

Királynői mozdulattal rázta le Adél a port a ruhájáról. »Az ut bizony jobb is lehetne,« mondá közönyösen. »Nem sajnálja pompás diszruháját, fordult azután gunnyal Bessiehez, aki egy csöppet sem kimélte toille-jét.

»Oh épen nem,« válaszolt ez; »örvendek, ha minél előbb szolgálatképtelennek nyilváníthatom.«

»De az ilyen öltözéket, amely méltó arra, hogy udvari ünnepélyen ragyogjon, nem kellene ilyen dicstelenül veszni hagyni,« mondá Adél, gunyos pillantást vetve a csillogó ruhára.

»Istenem, de kellemetlen tud lenni ez a szép leány,« gondolá Wesselhöft magában.

Bessie egyáltalában nem volt olyan engedékeny természetű, hogy minden gunyolódást elviseljen. Arcza fölmelegedett, ajkai reszkettek. »Azt akarja ezzel mondani, Bodung baronesse, hogy nevétségesen felcziczomáztam magamat? Én is azt találok, de semhoggy jó öreg bátyámat, aki ez alkalomra ilyen ruhával lepott meg, megszorítsam, kész lettem volna még tarkábbán, még izléstelenebbül öltözni fel.«

— Brávó, Miss Lightfoot!, kiáltá Wesselhöft. Én nagyon tudom becsülni az olyan hölgyet aki annyira önzetlen, hogy jobb izlése daczára is kész egy kevésbé előnyös toilleben jelenni meg.

Adél vállat vont; nem igen volt ideje barátságatlan feleletre, mert éppen akkor értek le; a kocsik előállottak s nagy tolongás támadt, sietett mindenki a kocsijához. Az elsők közt állott elő egy szerény egyfogatu, mely elé egy meglehetősen gyenge paripa volt fogva.

»Ah itt jön a mi kocsink!« mondá Katter städtné az álszéken minden nyoma nélkül.

»No hát most tudjuk már, miért nem akarta Theobald itt üdvözölni édes anyját,« sugá Seldernné Nohlingnek, nem akarta ebben a kocsiban látni, ő aki legszívesebben kocsikázik négyesbe.«

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Boris herceg.

Róma, február 6. (Saját tud. táv.) Ferdinánd fejedelem proklamációjában sértő szavakat használt a pápa ellen. »Nem találtam ott, ahol vártam böles belátást az iránt, amire Bulgáriának szüksége van.« Fáj a szentatyának, hogy az ő atyai tanácsaira a fejedelem ily hálátlansággal felel, de — mint megbízható helyről értesülünk — egyelőre ignorálni fogja e sértést, melyet ellene a fejedelem nyíltan elkövetett.

A Vatikánban már biztos értesülést nyertek arról, hogy az a beszéd, melyet a pápa Ferdinánd fejedelemhez intézett, nem marad jó eredmény nélkül. *Mária Lujza* fejedelemasszonyra annyira hatottak a szentatya szavai, hogy már ki is jelentette, hogy Boris herceg kitérése előtt elhagyja Bulgáriát, magával viszi másodszülött fiát, Cziril herceget és vissza sem tér többé férjéhez.

Ferdinánd fejedelem hitszegő eljárásával nemcsak családját, hanem az egész kath. világot maga ellen zúditotta.

Ujabb millenniumi botrány.

Budapest, febr. 6. (Saj. tud. táv.) A millenniumi esztendő ünnepélyes hangulatát egy új botrányos szenzáció zavarja meg, melynek a hőse ismét egy főispán. Csesznek József perlaki ügyvéd ugyanis feljelentést tett Svastits Benő Zala-megyei főispán ellen. A feljelentésben egész légióját sorolja el a botrányoknak. A főispán keze alatt nagyon leapadt a megyei

és a törzsvagyon, a tisztikarral váltókat zsíraltatott és a végeletekig kihasználta őket. A főispán barátsága mindenkinek pénzébe került. A megyei főorvost és Botfy Lajos aljegyzőt több ezer forintig zsarolta. Dr. Tuboly tiszti főügyésznek, tizezer forintnál több pénzébe került a főispán drága barátsága. A kanizsai polgármestert is becsapta 2 ezer forinttal. Több kereskedő céget terhelt váltókkal és fizetésekkel. Érdekelve vannak az Entman, Ebluspanger, Hirsler testvérek és Kaiser kereskedő cégek. Nem kimélte a tekintélyesebb földbirtokosokat és tanítókat sem. A választási pénzeket eltulajdonította; pénzért címeket osztogatott, állást szerzett, szolgálatokat tett. És még sok ilyen dolgok, a melyek sehogy sem férnek meg a főispáni méltósággal, de annál inkább találkoznak a büntető törvénykönyv paragrafusai val. A Magyar Állam már 1891-ben emelt ellene vádat, melyek ellen ő tiltakozott ugyan, de sajtópert nem mert indítani, mert félt a leplelésektől. Csesznek kéri miniszteri biztos kiküldését és a vizsgálat megindítását. Svastitsnak különben van egy elzüllött fia is, a ki arról ismeretes, hogy tavaly betört a Ferenczrendiek budapesti bazárjába.

Botrányos képvásárlás.

Budapest, febr. 6. (Saj. tud. táv.) Pulszky Károlyt szeretnék megmenteni barátai és jóakarói. Most azt híresztelik róla, hogy az Olaszországban vásárolt képeket ismét eladta. De evvel csak ártanak ügyének, mert akkor — hol a pénz?!

Csak azokat a képeket hozatta Budapestre, a melyeket nem tudott drágábban eladni, — vagyis amelyekkel legjobban becsapták a Lipótmező legújabb lakóját, vagy ő az országot.

Elítélt igazgató.

Budapest, febr. 6. (Saját tud. táv.) Ziók Izidor volt ügyvéd, jelenleg a Mudrony-féle *Narodnie Novinjei* munkatársa, kit nemzetiségi izgatás miatt már egy ízben elítéltek, — ma ismét az esküdtszék előtt állt, mert a lapban »Magyarosítási szemérmertlenség« czímmel egy cikket írt. Az esküdtszék két hónapra és 50 frtra ítélte.

K ö z g a z d a s á g.

Az osztály-sorsjáték huzása. Az ezredéves országos kiállítás céljára engedélyezett második osztály-sorsjáték első huzását tegnap kezdték meg a fővárosban. A huzás alkalmával 80,000 koronát nyert: 69,743., 10,000 koronát nyert: 88,088. 8000 koronát nyert: 89,947. 4000 koronát nyert: 101, 530. 2000 koronát nyert: 102, 413. 1000 koronát nyert: 17629, 23359, 40438, 62324, 93949, 98766. 400 koronát nyert: 387, 2029, 4317, 6153, 22201, 29116, 45486, 47828, 50867, 53267, 54292, 62722, 64876, 76668, 104737, 108436, 115641, 115597. 200 koronát nyert: 559 1105 2542 3196 4340 4064 6228 7428 7257 7048 7125 10441 11226 11673 12427 13005 15696 15169 15253 15990 16155 16292 16781 17717 19139 19293 19691 19627 16544 20472 20490 20287 22825 23156 23080 24465 24051 25935 28767 29560 29072 29903 29472 31133 32953 32240 33562 33719 35487 35620 36453 36440 37488 37370 39368 39443 39315 40975 41792 41927 43821 44339 44868 44520 46952 47183 47356 47499 47543 48307 50325 50231 51939 51806 52242 52719 52980 54981 54991 55224 55242

55532 56781 57344 67169 58858 58237 59662 60896 60749 60609 61056 61964 61322 63865 64263 64391 64447 64319 65170 65201 65326 65906 65037 66779 67130 67902 67477 68684 68833 68057 71975 71018 72088 72656 73752 73802 73090 73273 74148 74486 74429 74741 76623 76378 76569 78346 78570 78948 78426 79025 79354 79039 80740 81201 83438 34168 84959 84551 84040 84163 85586 85909 85939 86323 86909 87179 88269 89664 90860 91427 94544 95268 95292 95296 95178 97781 98745 99121 100966 100089 101117 101340 101559 102607 104074 104954 104277 104102 105612 105514 106053 106562 107041 108175 108013 108515 109976 109836 109230 109396 109870 109405 110066 110045 110463 110102 110124 113702 114431 114477 115961 116185 119081 119132.

Kihúztak ezenkívül még egy egész sereg sorsjegyet 80 korona nyeresémmel.

A buza ára. A londoni Statist legutóbbi számában összefoglalva a rendelkezésre álló adatokat s a gabonakereskedés eddigi fejlődését, arra a kérdésre igyekszik válaszolni, miként fognak a piacci viszonyok alakulni. A tulajdonképeni export-évad kezdetét augusztus 3-ára téve, kiszámítja, hogy míg 1894 augusztusától 1895. január 18-áig az illető államok 21-9 millió kvartert exportáltak, 1895/6-ban ez összeg csak 20-7 millió volt. Románia és Bulgária exportja nagyon emelkedett, ellenben Oroszország és Argentínáé erősen csökkent. Európa hetenkint 900 ezer kvarter behozatalra szorul, eddig azonban csak 862 ezer kvartert kapott, úgy hogy a hiány meghaladja az 1.2 milliót. Nem sok kilátás van arra sem, hogy e hiány fedezhető legyen. Ausztráliában, Indiában rossz volt a termés, Argentínában az utolsó hírek szerint a fagy, a férgek és az eső sok kárt okozott s kivitelre alig marad több 4 és fél millió kvarternél, míg a múlt évben 7 m. volt a fölösleg. Mindezekből könnyen kimagyarázható, ha a piacz szilárd s az árak esése nem igen fog következni, sőt éppen az ellenkező várható. Ehez mi csak azt a megjegyzést fűzzük, hogy a Statist kimutatásában hazánk mint exportáló állam már nem is szerepel.

A Bihar megyei Takarékpénztár e hó 8-án, szombaton délután 3 órakor tartja közgyűlését a takarékpénztár saját helyiségében.

Terménytőzsde.

— Távirati jelentés. —

Budapest, február 6.

Buza tavaszra, bácskai	7.21
» tavaszra, északi	7.22
» szeptember-októberre bácskai	7.05
» szept.-okt.-re északi	7.06
Rozs tavaszra, bácskai	6.57
Rozs tavaszra, északi	6.57
Tengeri junius-juliusra, bácskai	4.38
» jun.-jul.-ra, északi	4.39
Repce augusztus-szeptemberre, bácskai	10.—
» aug.-szept.-re, északi	10.65

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. február 6-án.

Magyar aranyjárdék 4%	122.50
Magyar koronajárdék	99.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	125.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.20
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	141.50
Osztrák járadék papirban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	122.50
Osztrák korona járadék	101.50
1860. osztrák államsorsjegyek	147.50
Magyar hitelbank részvény	1030.—
Osztrák magyar bankrészvény	434.—
Osztrák hitelintézeti részvény	381.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	371.75
20 frankos arany (Napoleonador)	959.—
Német birodalmi márka	59.30
London vista	121.25
Páris vista	48.05
20 márkás arany	11.84

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

NYILTTÉR.***Nyilvános számadás.**

Az elagott iparosok alapjára a következő adományok folytak be az elmúlt hét folyamán. Aufrecht Mór néhai Mocsáry Nándor temetése alkalmából koszoru megváltás czimén 5 frt. továbbá Dr. Ehrlich Ignátz 2 frt, Schadeberg Béla 2 frt, Reismann Jakab 1 frt, 50 kr.

Fogadják a szives adakozók e helyen hálas köszönetemet az ipartestület jótékonyági bizottsága nevében.

Bertsey György,
elnök.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a Szerk.

585/1895. V. sz.

Arverési hirdetmény.

Alólírott kiküldött végrehajtó ezennel közzé teszi, hogy a margittai kir. bíróságnak 1894. évi 4599. P. számú végzésével **Porsleaner & Comp.** felperes részére **Kuncser Gábor** szalacsi lakos ellen 119 frt 50 kr követelés és járulékai erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 320 frtra becsült ingóságokra a margittai kir. járásbiróság 00/95. P. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes lakásán Szalacson leendő meg-

tartására határidőül **1896. évi február hó 10-ik napján** délután 2 órája tüzetik ki, a mikor a bíróilag lefoglalt 4 darab hámos ló s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Fölhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alólírt kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Margittán, 1895. december 9-én.

Jancsó Béla,

29 1--1

kir. bir. végrehajtó Margittán.

779/1895. V. sz.

Arverési hirdetmény.

Alólírott kiküldött végrehajtó ezennel közzé teszi, hogy a margittai kir. járásbiróságnak 1895. évi 1446. és 4169. P. számú végzésével **Mayer Zsigmond** és a **Biharmegyei Ta-**

karékpénztár felperesek részére **Micskey Antal** és **Micskey Dániel** margittai lakosok alperesek ellen 2150 frt követelés és járulékai erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 400 frtra becsült ingóságokra a margittai kir. járásbiróság 5688/95. P. számú végzésével az árverés elrendeltetvén annak felülfoglaltatók követelése erejéig is a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes lakásán Margittán leendő megtartására határidőül **1896. évi február 15-ik napján d. u. 3 órája** tüzetik ki, a mikor a bíróilag lefoglalt 3 drb hámos ló s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Fölhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéséhez tartanak jogot, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alólírt kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Margittán, 1895. december hó 10-én.

Jancsó Béla,

30 1--1

kir. bir. végrehajtó Margittán.

Lapunk számára hirdetések felvételnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA
Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
VONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORITÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZIT:
IZLÉSES KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHIVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGÓ
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

PAPIR- és IRODASZEREK

* * * * * raktára. * * * * *

Kitünő minőségű, cégünkkel ellátott aczéltollak.